

19/2002. (III. 8.) FVM rendelet

a szarvasmarhák fertőző rhinotracheitise elleni mentesítés szabályairól

Az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény 45. §-ának 11. pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. § (1) A szarvasmarha és rokonfajainak fertőző rhinotracheitise (IBR/IPV-IBP, a továbbiakban: IBR) elleni mentesítés minden, BHV-1 vírussal szemben fogékony állományban kötelező.

(2)¹ A mentesítést az illetékes megyei kormányhivatal élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatósága (a továbbiakban: élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóság) irányítja és felügyeli.

Fogalommeghatározások

2. § E rendelet alkalmazásában

1. *üzem*: az egy vagy több telepén szarvasmarhát tenyésztő, tartó mezőgazdasági egység;
2. *fogékony állomány*: az egy telepen tartott szarvasmarhák és rokonfajai egyedeinek összessége (a továbbiakban: szarvasmarha);
3. *ENAR*: az egyes állatfajok egyedeinek Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszere.

Általános előírások

3. § (1)² Az IBR elleni kötelező védekezésben való részvételre az üzemnek, e rendelet hatálybalépésétől számított harminc napon belül, írásban kell az illetékes járási állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrző hivatal vezetőjénél (a továbbiakban: járási főállatorvos) bejelentkezni.

(2) A járványvédelmi intézkedések sikere érdekében az állatok jelölése (ENAR) és pontos nyilvántartás vezetése kötelező. E nyilvántartás képezi a mentesítési folyamatok regisztrálásának alapját.

(3) A védekezésben részt vevő minden üzem köteles magánállatorvossal az állomány állategészségügyi ellátására irányuló szerződést kötni.

4. § (1) A két éven belül nem vakcinázott állományokban, ha ott a betegség valamely formáját ezen időszak alatt nem állapították meg, tájékoztató vizsgálatokat kell végezni.

(2) A tájékoztató vizsgálat a mentesítés kezdete előtt, a fertőzöttség mértékének kiderítésére elvégzett szerológiai vizsgálat, melyet ötvenes létszám alatt valamennyi, az ENAR szerint egyedileg megjelölt, félévessel idősebb szarvasmarhán, ennél nagyobb állományok esetében valamennyi tenyészbikán és a fél évnél idősebb üszők, valamint a tehenek tizenöt százalékán (beleértve az előző fél évben elvetélt, halott magzatot ellett, vagy nem fogamzott teheneket is) kell elvégezni. Tejelő állományban a vérminta tejmintával helyettesíthető.

(3) A tájékoztató vizsgálatok során pozitívan reagáló egyedeket elhullásukig, illetve leölésükig pozitívnak kell tekinteni.

5. § (1)³ A járási főállatorvos az üzemeket IBR mentesítés szempontjából nyilvántartásba veszi, az érintett telepeket minősíti, és a minősítéskor az *1. számú melléklet* szerinti „Igazolás”-t állítja ki. A minősítés lehet:

- a) BHV-1 vírussal fertőzött állomány,
- b) IBR szempontjából gE negatív állomány,
- c) mentes állomány.

(2) *BHV-1 vírussal fertőzött* az az állomány, amelyben

- a) a betegség bármely formáját megállapították, vagy

b) a tájékoztató vizsgálatok során gE pozitív egyedeket találtak, vagy
c) az állatokat két éven belül IBR ellen hagyományos (nem marker) oltóanyaggal vakcinázták.

(3) *gE negatív*: az a gE negatív marker vakcinával programszerűen immunizált állomány, amelynek valamennyi hat hónaposnál idősebb egyede nem kevesebb, mint két hónap és nem több, mint tizenkét hónap időközzel megismételt kétszeri gE diszkriminatív ELISA próbával végzett szerológiai vizsgálattal negatív eredményt adott.

(4) *BHV-1 vírustól mentes* az az állomány:

a) amelynek valamennyi hat hónaposnál idősebb egyede nem kevesebb, mint két hónap és nem több, mint tizenkét hónap időközzel megismételt kétszeri szerológiai vizsgálattal negatív eredményt adott, vagy

b) kizárólag tejelő tehenekből álló olyan állományban, amelyben nem kevesebb, mint az állomány egynegyede tejel, minden egyedi tejminta egymást követően két hónapos időközzel háromszor elvégzett vizsgálata negatív eredményt adott,

c) amelyben az időközben beállított állatok első vér-, vagy tejmintájuk negatív vizsgálati eredménye mellett:

ca) IBR-től mentes állományból származtak, vagy

cb) az állatokat harminc napra karanténba helyezték, ahol huszonegy napos időközzel kétszer egymás után elvégzett szerológiai vizsgálatuk negatív eredményt adott,

d) amelyben csak IBR-től mentes bikát, illetve ilyen bikáktól származó spermát használtak, vagy embrióbeültetés esetén az embrió IBR-től mentes szülőktől származott.

6. § (1)⁴ A tájékoztató vizsgálatok alapján az üzem állatorvosa köteles az állományra mentesítési tervet kidolgozni, melyet az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóság hagy jóvá. A mentesítési tervnek tartalmaznia kell:

a) a mentesítendő állomány szerkezetének pontos meghatározását;

b) a mentesítés módszerét;

c) a visszafertőződés megakadályozása és az utánpótlás fertőzéstől mentes felnevelése érdekében meghozott intézkedéseket:

ca) a szeropozitív és szeronegatív állatcsoportok külön légtérben, minimum külön istállóban történő tartásáról,

cb) a termelési egységenkénti keveredés megakadályozásáról (szabályozni kell az állományon belüli állatmozgásokat),

cc) a szigorú legeltetési rend kialakításáról;

d) a karanténoszási lehetőséget;

e) a fertőzés lehetőségének csökkentése érdekében rendszeresen végzett:

ea) hatékony tisztítási és fertőtlenítési munkát,

eb) a magas szintű tőgyegészségügyi tevékenység technológiáját, valamint

ec) a rendszeres rágcsáló- és rovarirtás módját.

(2)⁵ A mentesítési tervben előírtak betartását a járási főállatorvos felügyeli. A 7. § (3) bekezdés a) és b) pontja szerinti vér-, illetve tejminták vételének időpontját a járási főállatorvosnak előzetesen be kell jelenteni. A mintavételt állami állategészségügyi feladatokkal megbízott állatorvos végzi.

(3)⁶ A mentesítéssel kapcsolatos vizsgálatokat a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (a továbbiakban: NÉBIH) végzi. A laboratóriumi vizsgálatok során az eredmények értékelése és összehasonlíthatósága érdekében a NÉBIH-ben egységes diagnosztikai módszereket kell alkalmazni.

(4) A laboratóriumi vizsgálatok és a mintavétel díjkötelesek. A vizsgálatok díja a tulajdonost terheli, mértékéről külön jogszabály rendelkezik.

(5) A védekezéshez előírt vakcina árát, más jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a tulajdonos köteles megtéríteni.

A mentesítés módjai

7. § (1) A mentesítés módját a fertőzöttség mértéke, az állomány nagysága, a tartási rendszer és a tulajdonos pénzügyi lehetőségei alapján kell megválasztani, a lehetséges módokat a 2. számú melléklet tartalmazza.

(2) A mesterséges termékenyítő állomásokra, valamint a sperma, embrió, illetve in vitro megtermékenyített petesejt importjára vonatkozó részletes szabályokat a 3. számú melléklet tartalmazza.

(3) Az állomány státuszának ellenőrzése érdekében el kell végezni a következő vizsgálatokat:

a) tizenkét havonta minden hat hónaposnál idősebb egyedre kiterjedő szerológiai vizsgálat; a kizárólag hízlalásra tartott állományokból elegendő a vágóhídra szállított egyedek vizsgálata,

b) tejlő állományokban a tejlő tehének tejmintájának hat havonkénti vizsgálata,

c) a vetélt állatok vérmintájának vizsgálata a vetélést követő 3–6 héten belül.

Mentes állományokra vonatkozó követelmények

8. § (1) A mentesnek minősülő állományokba idegen egyedek csak akkor vihetők be, ha azok IBR-től elismerten mentes állományból származnak, vagy ha a harmincnapos karantén ideje alatt kétszer, huszonegy napos időközben elvégzett szerológiai vizsgálatuk mindkét esetben IBR-negatív eredménnyel zárult.

(2) Termékenyítésre csak IBR mentes bika vagy ilyen bikától származó sperma használható.

(3) Embrióbeültetésre csak olyan embrió alkalmazható, amely igazolhatóan IBR-mentes szülőktől származik.

Az IBR szempontjából gE negatív állományokra vonatkozó követelmények

9. § (1) Az IBR szempontjából gE negatív állományokba idegen egyedek csak akkor vihetők be, ha a harmincnapos karantén ideje alatt kétszer, huszonegy napos időközben elvégzett szerológiai vizsgálatuk mindkét esetben gE negatív eredménnyel zárult.

(2) Termékenyítés, illetve embrióbeültetés esetén a 8. § (2)–(3) bekezdésében foglaltak szerint kell eljárni.

Tájékoztatási, adatszolgáltatási kötelezettség

10. §⁷ A mentesítés helyzetéről az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóság félévente köteles jelentést küldeni a Vidékfejlesztési Minisztériumnak.

Záró rendelkezések

11. § (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.

(2) Ez a rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, a Megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban szabályozási körében az Európai Közösségek következő jogszabályaival összeegyeztethető szabályozást tartalmaz:

a) a Tanács 64/432/EGK irányelve a szarvasmarhafélék és sertések Közösségen belüli kereskedelmét érintő állategészségügyi kérdésekről;

b) a Tanács 88/407/EGK irányelve a szarvasmarhafélék mélyhűtött spermája Közösségen belüli kereskedelmének és behozatalának állategészségügyi követelményeiről;

c) a Tanács 93/60/EK irányelve a szarvasmarhafélék mélyhűtött spermája Közösségen belüli kereskedelmének és behozatalának állategészségügyi követelményeiről szóló 88/407/EGK irányelvének módosításáról, illetve hatályának a friss szarvasmarha spermára történő kiterjesztéséről.

1. számú melléklet a 19/2002. (III. 8.) FVM rendelethez⁸

..... Járási Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatal
Cím:

BHV-1 Fertőzésmentesség igazolása

Igazolom, hogy a 19/2002. (III. 8.) FVM rendeletben előírt módon

a a NÉBIH-ben elvégzett hivatalos vizsgálatok alapján a

név:

cím:

telep ENAR kódja:

tulajdonát képező szarvasmarha-állomány IBR-mentes/IBR szempontjából gE negatív.

Kelt:

.....

járási főállatorvos

2. számú melléklet a 19/2002. (III. 8.) FVM rendelethez

A mentesítés lehetséges módjai

1. Szelekciós mentesítés:

a) a fertőzöttség aránya a tájékozódó vizsgálatok alapján viszonylag alacsony (max. 10%):

aa) valamennyi, hat hónaposnál idősebb szarvasmarhából vért kell venni, a szeronegativokat elkülöníteni (legalább külön istállóban, de lehetőleg jól előkészített külön telepen),

ab) a szeronegatív csoportban a vérvizsgálatokat 3–6 hetenként mindaddig folytatni kell, amíg két, legalább 21 napos időközzel elvégzett, vizsgálat valamennyi egyedre nézve negatív eredményt ad, a pozitívan reagáló egyedeket az állományból el kell távolítani,

ac) a fertőzött (szeropozitív) csoport egyedeit a vírusürítés csökkentése érdekében hagyományos, inaktivált vakcinával 3–5 hetes időközben kétszer, majd félévente egyszer immunizálni kell, az ilyen állományokban további szerológiai vizsgálatokat nem kell végezni,

ad) az utolsó szeropozitív egyed eltávolítása után az állomány az 5. § (4) bekezdésének megfelelően éri el az IBR mentességet;

b) a fertőzöttség arányától függetlenül alkalmazható, marker vakcinák használata mellett végzett mentesítés:

ba) a fertőzöttnek talált állományban gE-negatív marker vakcinával kell az állományt rendszeresen immunizálni, a felnőtt állományokat 3–5 hetes időközben kétszer végzett oltással alapimmunizálni, majd félévente emlékeztető oltásban részesíteni; a korábban már alapimmunizálásban részesített üszöket, teheneket egyszer kell vakcinázni a vemhesítéskor, majd pedig az ellés előtt 6–3 héttel egymás után kétszer,

bb) a borjak vakcinázását 8–12 hetes korban (klinikai megbetegedéstől veszélyeztetett helyzetben már 2 hetes korban) kell kezdeni, és a 3–5 hét múlva megismételt vakcinázást követően félévente emlékeztető oltásban részesíteni,

bc) ezen állományokban hagyományos vakcina nem használható, az oltási tájékoztatók szigorú betartása mellett az élő és inaktivált marker vakcinák együttesen is alkalmazhatók,

bd) az első ellenőrző vizsgálatot a program beindítását követően legkorábban az első év végén kell elvégezni kizárólag diszkriminatív ELISA alkalmazásával,

be) selejtezőkor, egyéb állománycsökkentéssel kapcsolatos döntésekkor figyelembe kell venni a vizsgálatok eredményeit,

bf) az utolsó gE szeropozitív állat eltávolítása után az állomány az 5. § (3) bekezdésének megfelelően éri el a gE negatív minősítést.

2. Generációváltással történő mentesítés:

A program alaptétele a borjak elkülönített, fertőzéstől mentes felnevelése:

a) a kiindulási állományban a vírusürítés csökkentése érdekében a vemhes teheneket, az intrauterin fertőződés ellen, ellés előtt vakcinázni kell, erre a célra hagyományos vakcinák is alkalmazhatók,

b) borjakat háromnapos kortól elkülönítetten, tejpótlókkal vagy mentes állományból származó tejjel kell felnevelni,

c) az első vérvizsgálatot hat hónapos korban kell végezni, a szeropozitív egyedeket ki kell emelni, a vizsgálatokat 3–6 hetes időközönként addig kell folytatni, amíg két egymást követő vizsgálat minden egyedre nézve negatív eredményt nem ad,

d) az így kialakított negatív növendéküsző-állományt együtt kell tartani, vemhesíteni és leelletni,

e) ezeket az egyedeket csak IBR- mentes vagy gE negatív állományokba szabad beállítani.

3. Állománycserével történő mentesítés:

Teljesen kiürített, alaposan takarított és fertőtlenített telep rágcsáló- és rovarirtás után negatív állománnyal történő betelepítésével végezhető.

4. A tenyészállományoktól elkülönítve, külön telepen tartott hízómarha-állományokban a vírusürítés csökkentése érdekében hagyományos, inaktivált vakcinával 3–5 hetes időközben kétszer, majd félévente egyszer immunizálni kell. Elkülönítve, de a tenyészállománnyal egy telepen tartott hízómarha-állományokban a tenyészállományokban folytatott vakcinázási rendet kell betartani.

5. Amennyiben a hagyományos szelekcióval, generációváltással vagy állománycserével végzett mentesítések során vakcinázás válik szükségessé, az állatokat csak gE negatív vakcinával szabad oltani, illetve diszkriminatív ELISA-val kell vizsgálni.

3. számú melléklet a 19/2002. (III. 8.) FVM rendelethez

A) A mesterséges termékenyítő állomásokra vonatkozó rendelkezések

1. A mesterséges termékenyítő állomásokon csak IBR-től mentes bikaállomány tartható.

2. Az IBR-mentes állományból származó, nem vakcinázott, újonnan beállított bikák 3–6 hetes időközben kétszer elvégzett szerológiai vizsgálatának, az alvadásában gátolt vérből kinyert fehérvérsejtek, valamint az ondó virológiai vizsgálatának negatív eredménnyel kell zárulnia.

3. IBR-mentes állományból származó, mentes környezetben felnevelt, nem vakcinázott bikaborjakat hat hónapos korukban, 3–6 hetes időközben kétszer elvégzett, negatív eredményű szerológiai, valamint az alvadásában gátolt vérből kinyert fehérvérsejtek negatív

eredményű virológiai vizsgálata után lehet mesterséges termékenyítő állomásra beállítani. A bikaborjaknál az első ondóvételnél az első virológiai vizsgálatát is el kell végeztetni.

4. A mesterséges termékenyítő állomásokon beállított bikákat még gE negatív oltóanyaggal (ún. marker vakcina) sem szabad vakcinázni.

5.⁹ A tenyészbikák mentességét évente szerológiai vizsgálattal ellenőrizni kell. A tenyésztésből ki kell zárni azt a bikát, amelynek vizsgálata pozitív eredménnyel zárult.

B) A sperma importjára vonatkozó rendelkezések¹⁰

Az országba csak olyan termékenyítő anyag hozható be, amely

1. IBR-mentes termékenyítő állományon tartott bikáktól származik, és ott tizenkét hónapon belül minden egyedét negatív eredménnyel vizsgálták vírusneutralizációs próbával vagy ELISA teszttel, vagy

2. a szóban forgó bikák természetes úton nem fedeztek.

C) Embrió vagy in vitro megtermékenyített petesejt importjára vonatkozó rendelkezések¹¹

1. A donor nem kevesebb mint 60 nap óta a származási országban és nem kevesebb mint 30 nap óta a származási állományban tartózkodott,

2. az embrióvételt megelőző és az azt követő 30 napon belül embrióval átvihető fertőző betegségek az állományban nem fordultak elő,

3. a donor

a) IBR-mentes állományból származik, vagy

b) IBR-től mentes és nem több mint 21 nappal az embrió kinyerése előtt negatív eredménnyel vizsgálták vírusneutralizációs próbával vagy ELISA teszttel, vagy

c) gE negatív és nem több mint 21 nappal az embrió kinyerése előtt negatív eredménnyel vizsgálták gE diszkriminatív ELISA teszttel,

4. a termékenyítő anyag a sperma importjánál meghatározott feltételeknek megfelelő bikákból származott.

¹ Az 1. § (2) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 14. § a) pontja szerint módosított szöveg.

² A 3. § (1) bekezdése a 151/2012. (XII. 29.) VM rendelet 7. § a) pontja szerint módosított szöveg.

³ Az 5. § (1) bekezdés nyitó szövegrésze a 151/2012. (XII. 29.) VM rendelet 7. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁴ A 6. § (1) bekezdés nyitó szövegrésze a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 14. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁵ A 6. § (2) bekezdése a 151/2012. (XII. 29.) VM rendelet 7. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁶ A 6. § (3) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 14. § c)–d) pontja szerint módosított szöveg.

⁷ A 10. § a) 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 14. § e)–f) pontja szerint módosított szöveg.

⁸ Az 1. számú melléklet a 151/2012. (XII. 29.) VM rendelet 7. § b)–c) pontja, a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 14. § g) pontja szerint módosított szöveg.

⁹ A 3. számú melléklet A) 5. pontja a 114/2012. (XI. 13.) VM rendelet 15. §-a szerint módosított szöveg.

¹⁰ A 3. számú melléklet B) pontja a 19/2003. (II. 25.) FVM rendelet 2. §-ával megállapított szöveg.

[11](#) A 3. számú melléklet C) pontja a 19/2003. (II. 25.) FVM rendelet 2. §-ával megállapított szöveg.